

جمهوری اسلامی ایران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه

مدیریت حوزه های علمیه استان قم

رساله علمی سطح ۳

تحلیل وظایف روحانیت در رشد و تعالی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

استاد راهنما: حجت الاسلام و المسلمین علی کارشناس

استاد مشاور: حجت الاسلام و المسلمین اسدالله فیروزجائی

محقق: محسن رضوانی

سال تدوین: ۱۳۹۸

چکیده

با توجه به اینکه دین اسلام، جامع ترین و کامل ترین دین می باشد و برای تمامی ابعاد زندگی انسان، دستورالعمل ارائه می دهد، این پژوهش در نظر دارد با بیان ادله نقلی در سه بخش رشد و تعالی اعتقادی، اخلاقی و سیاسی، راهکارهایی در جهت تعالی دنیوی و اخروی کارکنان نیروهای مسلح ارائه دهد.

اهمیت و ضرورت این موضوع از آن رو است که در میان نیروهای مسلح نمایندگی‌های ولی فقیه و سازمان‌های عقیدتی - سیاسی گوناگونی وجود دارد که وظیفه صیانت از اعتقادات، اخلاق و بینش سیاسی کارکنان نیروهای مسلح نظام اسلامی را بر عهده دارند و بدون توجه به عملکرد و نقش محوری روحانیت در این عرصه، کاری از پیش نخواهد رفت و خدای نخواستہ نیروهای مسلح دچار آفات عقیدتی، سیاسی یا اخلاقی خواهند شد.

از این رو، سؤال اصلی این پژوهش آن است که وظایف روحانیت در در رشد و تعالی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران چیست؟

روش پژوهش، توصیفی - تحلیلی با بهره گیری از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی است.

یافته پایان نامه این است که نقش روحانیت در نیروهای مسلح، ایجاد پایه های اعتقادی صحیح در زمینه های خداشناسی، راهنما شناسی و فرجام شناسی، در تفکرات و حوزه رفتاری آنها است. وقتی انسان خدایی می شود، همه اعمال و رفتارش برای خدا می شود و هیچ چشم داشتی از خلق خدا ندارد، فرهنگ ایثار و شهادت یکی از آثار اعتقادات صحیح اسلامی می باشد. همچنین تبیین فضیلت ها و رذیلت های فردی و اجتماعی، و ارائه راهکارهای اصلاحی، بعد اخلاقی و رفتاری آنها را تحت تاثیر قرار می دهد و در نهایت، بینش و بصیرت سیاسی شان را تحت تاثیر قرار می دهد و راهکارهایی جهت رشد و اصلاح بصیرت سیاسی و ولایتمداری ارائه می دهد. نیافتادن در دامن شبهات، ولایتمداری، تحلیل صحیح مسائل سیاسی روز، از آثار رشد و تعالی سیاسی کارکنان نیروهای مسلح به وسیله روحانیت می باشد.

کلید واژه ها: روحانیت، رشد و تعالی، عقیدتی سیاسی، نیروهای مسلح.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۳	گفتار نخست: طرح تحقیق
۳	الف: بیان مسئله
۳	ب: اهمیت موضوع
۳	ج: سوالات اصلی و فرعی
۴	د: فرضیه تحقیق
۴	ه: پیشینه تحقیق
۵	ز: روش تحقیق
۶	گفتار دوم: مفهوم شناسی
۶	الف: روحانیت
۶	ب: رشد و تعالی
۷	ج: نیروهای مسلح
۸	فصل دوم: تحلیل وظایف روحانیت در رشد و تعالی اعتقادی نیروهای مسلح
۱۰	گفتار نخست: رشد باور نظامیان در بعد خداشناسی
۱۶	گفتار دوم: رشد باور نظامیان در بعد راهنماشناسی
۲۸	گفتار سوم: رشد باور نظامیان در بعد فرجام شناسی
۳۳	فصل سوم: تحلیل وظایف روحانیت در رشد و تعالی اخلاقی و رفتاری نیروهای مسلح
۳۶	گفتار نخست: رشد اخلاقی نظامیان
۶۴	گفتار دوم: رشد رفتاری نظامیان

۶۹.....	گفتار سوم: رشد معنوی نظامیان
۷۳.....	فصل چهارم: تحلیل وظایف روحانیت در رشد و تعالی سیاسی نیروهای مسلح
۷۷.....	گفتار نخست: رشد بینش و بصیرت سیاسی نظامیان
۸۸.....	گفتار دوم: رشد ولایت مداری نظامیان
۹۹.....	نتیجه گیری
۱۰۱.....	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

روحانیت معظم در طول تاریخ شیعه و ایران، همیشه همراه اجتماعات بشری و افراد جامعه بوده است و در هدایت و نیل دادن جامعه به سوی آرمان های الهی نقش موثری داشته است. با بررسی تاریخ، فواصلی از زمان را می یابیم که با وجود مخالفت های گوناگون، با روحانیت و خاصه مرجعیت، روحانیت از انجام وظیفه الهی خود به خوبی بر آمده و توانسته به هدایت و روشننگری مردم بپردازد. انقلاب اسلامی ایران یکی از بزرگترین دستاوردهای تاریخی است که با روشننگری روحانیت و پشتیبانی آحاد مردم تحقق یافته است.

در این پژوهش نقش کلیدی و تربیتی روحانیت بر جامعه، علی الخصوص بر نیروهای مسلح که وظیفه صیانت از نظام جمهوری اسلامی، را بر عهده دارند، بررسی می گردد و با استناد به آیات و روایات وظایف روحانیت در سه حوزه رشد اعتقادی، رشد اخلاقی و رشد سیاسی کارکنان، در جهت تحقق هر چه بهتر اهداف مجموعه سازمان های عقیدتی سیاسی، در نیرو های مسلح جمهوری اسلامی، بیان می شود.

کارهای پژوهشی ارزشمندی در زمینه های مختلف با این موضوع صورت پذیرفته است، که برخی از آنان عبارتند از اخلاق نظامی نوشته علی اصغر الهامی نیا، رسالت روحانیت از دیدگاه امام خمینی نوشته بهروز رشیدی، قوای مسلح در وصیت نامه امام، جهاد و دفاع در اسلام و... اما امتیاز خاص این پژوهش شناسایی و شناساندن جایگاه رفیع و والای روحانیت در نیروهای مسلح و ارائه راهکارهای علمی و عملی برای انجام هر چه بهتر این مسئولیت مهم با استناد به آیات و روایات می باشد.

روش پژوهش، توصیفی - تحلیلی با بهره گیری از منابع کتابخانه ای و اینترنتی است و سعی بر این است که با استناد به آیات و روایات، وظایف روحانیت از منظر امام خمینی رحمه الله و مقام معظم رهبری مد ظله عالی نیز بررسی گردد.

فصل اول

مفاهيم و کلیات

گفتار نخست: کلیات

الف: بیان مسئله

هدف انبیا و امامان علیهم السلام هدایت بشر و رشد و تعالی آنها در زندگی دنیوی و آماده سازی آنها برای زندگی اخروی بوده است لکن در عصر غیبت این وظیفه مهم بر گردن روحانیت معظم می باشد. روحانیت علاوه بر تاثیر بر زندگی فردی، اثرگذاری گسترده ای بر زندگی اجتماعی بشر نیز دارد و می تواند از بسیاری از آسیب های فردی، اجتماعی و صنفی جلوگیری نماید.

یکی از برکات و الهامات الهی بر امام راحل انقلاب همین مجموعه های عقیدتی سیاسی است که روحانیت با حضور خود در این مجموعه ها با مخاطب قرار دادن دلها و جانهای نیروهای مسلح، به ارتقای کیفیت از لحاظ ایمان پرداختند و تاثیرات گرانبهایی بر جای گذاشتند.

با بررسی عملکرد این نهاد به این نتیجه می رسیم که در برخی از موارد نتایج درخشان و در برخی دیگر نتایج نامطلوبی را در پی داشته است، بنابراین در این پژوهش سعی بر این است راهکارهایی جهت ارتقای عملکرد روحانیت بیان گردد، با توجه به قلمرو بحث، وظایف روحانیت در سه حوزه رشد اعتقادی، رشد اخلاقی و رشد سیاسی کارکنان نیروهای مسلح بیان می شود.

ب: اهمیت و ضرورت موضوع

اهمیت این موضوع به اهمیت صیانت از قوای امنیتی جامعه اسلامی باز می گردد؛ از سوی دیگر، شناخت نسبتاً کامل از آسیب های اعتقادی، اخلاقی - رفتاری و سیاسی در میان نظامیان و ارائه راه کارهای مناسب برای رشد و تعالی دینی - اعتقادی، اخلاقی - رفتاری و سیاسی نیروهای مسلح که اصلی ترین وظیفه و رسالت روحانیت است، انجام این تحقیق را با اهمیت، می سازد.

ج: سوالات اصلی و فرعی

سؤال اصلی:

وظایف روحانیت در رشد و تعالی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران چیست؟

سوالات فرعی:

وظایف روحانیت در رشد و تعالی اعتقادی نیروهای مسلح چیست؟

وظایف روحانیت در رشد و تعالی اخلاقی و رفتاری نیروهای مسلح چیست؟

وظایف روحانیت در رشد و تعالی سیاسی نیروهای مسلح چیست؟

د: فرضیه تحقیق

نقش روحانیت در رشد و تعالی دینی نیروهای مسلح، بسیار کلیدی و حساس است.

برای رشد و تعالی و صیانت از نیروهای انسانی در سازمان های دفاعی، راهکارهای اعتقادی، اخلاقی- رفتاری و سیاسی در آیات و روایات مطرح شده است که از جمله آنها رشد ولایت مداری و ارتقای بصیرت دینی است.

رشد و تعالی کارکنان نیروهای مسلح، در سه بعد اعتقادی، اخلاقی و سیاسی برای دستیابی به اهداف نظام، نقش بسزایی دارد.

ه: پیشینه تحقیق

کارهای پژوهشی ارزشمندی در زمینه های مختلف با این موضوع صورت پذیرفته است، اما امتیاز خاص این پژوهش شناسایی و شناساندن جایگاه رفیع و والای روحانیت در نیروهای مسلح و ارائه راهکارهای علمی و عملی برای انجام هر چه بهتر این مسئولیت مهم با استناد به آیات و روایات می باشد که می توان ادعا نمود کمتر از این منظر مورد بررسی قرار گرفته است؛ برخی کتابها که نزدیک به عنوان پایان نامه است از این قرارند: اخلاق نظامی نوشته علی اصغر الهامی نیا؛ راه کارهای حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدس نوشته محمد خطیبی کوشکک این دو کتاب به بررسی نقش جامعه روحانیان برای حفظ و نشر ارزشها، از دو سو تکلیف دارند: از سویی به لحاظ زیّ طلبگی و اخلاق فردی، از دیگر سو، به لحاظ مأموریت تبلیغی و نقش اجتماعی. از لحاظ رفتار فردی روحانیان باید ارزشها را در جان خود نشانده و زیّ و زندگی خود را براساس ارزشهای اسلامی به ویژه ارزشهای دفاع مقدس بنا نهند. از لحاظ اجتماعی نیز وظیفه دارند شهروندان جامعه اسلامی را با تبلیغ علمی و عملی به سوی ارزشها و حراست آنها سوق دهند. از این رو، این فصل در دو بخش رسالت روحانیان در پاسداری و انتقال ارزشها را مورد بررسی

قرار می‌دهد؛ ضرورت نظم در نیروهای نظامی: دژهای استوار نوشته جمعی از نویسندگان که بررسی نیروهای نظامی از منظر ولی فقیه همچنین نیروهای مسلح در وصیتنامه امام خمینی (رحمت الله علیه) که همان موضوع پیشین را دنبال می‌کند اما هیچ یک به بررسی عمیق عنوان مشارالیه نپرداخته اند؛ از این رو می‌توان ادعا کرد که پژوهش حاضر کم نظیر است.

ز: روش تحقیق

روش پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی با منابع کتابخانه ای و اینترنتی می باشد.